

Denis Njari, *Laslovo od srednjega vijeka do kraja 18. stoljeća*, Studio HS internet d.o.o. Osijek, Ernestinovo 2010., 65 str.

Knjiga *Laslovo od srednjega vijeka do kraja 18. stoljeća* nastala je kao prošireno izdanje autorova diplomskog-magistarskog rada pod naslovom *Austrijski popisi 18. stoljeća kao izvori za lokalnu povijest – primjer Laslova*. Recenzentice knjige su dr. sc. Dubravka Božić Bogović i doc. dr. sc. Jasna Šimić. Prilikom pisanja knjige autor se koristio objavljenim izvorima za 18. stoljeće. Izvore su većinom objavili dr. sc. Ive Mažuran i prof. dr. sc. Stjepan Sršan.

Središnji dio knjige podijeljen je u četiri cjeline: *Etimologija imena*, *Zemljopisni opis Laslova u 18. stoljeću* i *Laslovo do 18. stoljeća* i *Laslovo u 18. stoljeću*. Autor u poglavlju o etimologiji navodi kako je Laslovo dobilo ime po mađarskom kralju i svecu Ladislavu I. Arpadoviću, čije ime nosi i mjesna crkva. Autor navodi inačice imena mjesta kroz povijest, te objašnjava postanak hrvatskog naziva (Laslovo) od mađarskog izvornika (Szentlászló).

U poglavlju *Zemljopisni opis Laslova u 18. stoljeću*, autor se koristi objavljenim kartografskim izvorima iz publikacije *Hrvatska na tajnim zemljovidima 18. i 19. stoljeća*, Virovitička županija, sekcija 44. Opis Laslova iz 1782. godine i teških životnih prilika koje su vladale u Laslovu zbog močvare Palača može poslužiti kao svojevrsni uvod u središnji dio rasprave o Laslovu u 18. stoljeću. U poglavlju *Laslovo do 18. stoljeća*, autor je obradio povijest Laslova u doba srednjeg vijeka i tijekom osmanlijske okupacije. Autor smatra da je Laslovo naseljeno krajem 9. stoljeća, tj. tijekom prvog vala naseljavanja Mađara u Panonsku nizinu, a najkasnije do sredine 10. stoljeća. Pri opisu izgleda srednjovjekovnog Laslova autor se služi pretpostavkama Mirka Markovića iz knjige *Slavonija - povijest naselja i podrijetlo stanovništva*. Prvi pisani spomen Laslova potječe iz 1404. godine, kada je u Laslovu podignuta crkva posvećena svetome Ladislavu I. Arpadoviću, a dao ju je podići Ladislav Napuljski. Tijekom srednjeg vijeka Laslovo je bilo u posjedu obitelji Korod. Nakon njihova izumrća mijenjalo je vlasnike do Mohačke bitke 1526. godine. Tijekom osmanske okupacije Laslovo je sačuvalo mađarsko pučanstvo, koji su pristali uz reformatorsku kalvinsku vjeru. Autor donosi prijepis imena kućevlasnika iz popisa Sandžaka Požega iz 1579. godine. Mjesto je pripadalo Kuri-begu iz Đakova kojem su plaćali porez.

U poglavlju *Laslovo u 18. stoljeću*, autor opisuje život u oslobođenoj Slavoniji. Laslovo je do 1730. godine bilo komorsko dobro, 1730.

godine ga je car Karlo VI. darovao komorskom savjetniku Johanu Baptisti Maximilianu barunu Zuani u sklopu Erdutskog vlastelinstva. Najznačajnija stvar koja se dogodila polovicom 18. stoljeća u Slavoniji uspostavljanje je županija 1745. godine. Carica i kraljica Marija Terezija 1745. godine osnovala je Požešku, Virovitičku i Srijemsku županiju. Laslovo 1778. godine dolazi u posjed Ivana Kapistrana I. Adamovicha čepinskoga, koji je započeo proces isušivanja močvara i tako unaprijedio život u Laslovu. Adamovich je bio napredan gospodar te je 1785. godine u Čepinu pokrenuo manufakturu za preradu konoplje.

U poglavlju *Stanovništvo* autor prikazuje stanje stanovništva na temelju pet obrađenih popisa. Koristio je popis kotara i grada Osijeka iz 1697. godine, popis iz 1702. godine, popis iz 1736. godine, popis kotara Osijek iz 1786. godine i popis iz 1790. godine.

Na temelju podataka iz prvog popisa iz 1697. godine, autor analizom osobnih imena i prezimena dolazi do zaključka da su u mjestu živjeli Mađari. Te godine je u Laslovu bilo nastanjeno 13 kuća. Prema popisu iz 1702. godine u Laslovu je bilo nastanjeno 40 kuća, čiji su stanovnici zabilježeni kao Mađari kalvinske vjeroispovijesti. U tih pet godina od prvog popisa dolazi do rasta od 300%. Taj rast nije rezultat prirodnog prirasta nego naseljavanja. Autor također donosi tablični prijepis kućevlasnika za oba popisa. U popisu iz 1736. godine Laslovo pripada Erdutskom vlastelinstvu. Tada je u Laslovu bilo zabilježeno postojanje kneza, koji je zbog svojih dužnosti bio oslobođen plaćanja poreza. Od prethodnog popisa iz 1702. godine broj stanovnika nije se promijenio nego je ostao isti, tj. bilo je 40 kućevlasnika. Autor također za ovaj popis donosi tabličan pregled kućevlasnika s podacima o broju životinja i površini zemlje koju obrađuje. Prema popisu iz 1786. godine u Laslovu su živjela 433 stanovnika. Laslovo je tada bilo gotovo u potpunosti mađarsko naselje, izuzev dva Roma koji su se bavili kovačkim zanatom. Broj kućevlasnika u odnosu na 1736. godinu povećao se za 64%, odnosno s 40 na 63. Prema popisu iz 1790. godine autor je izradio analizu učestalosti prezimena u 18. stoljeću u Laslovu te objasnio nastanak pojedinih mađarskih prezimena.

U poglavlju *Gospodarstvo* autor je slijedio strukturu prethodnog poglavlja. Prikazao je gospodarstvo na temelju popisa kotara i grada Osijeka iz 1697. godine, popisa iz 1702. godine, popisa iz 1736. godine i prema popisu kotara Osijek iz 1786. godine. Gospodarsko stanje u Slavoniji nakon oslobođenja od Turaka bilo je prilično loše. U Laslovu je urod bio još i manji zbog poplava rijeke Vuke. Zbog

manjka zemljišta u Laslovu stanovnici su obrađivali oranice susjednog napuštenog sela Miklosfalva. Porez su plaćali Dvorskoj komori. Prema popisu iz 1702. godine zbog nedostatka zemlje stanovnici su obrađivali zemlju u četiri napuštena susjedna sela. Jedna obitelj prosječno je obrađivala 3 jutra zemlje, koristila 2 jutra livada te 200 m² vinograda. Prema popisu iz 1736. godine broj zasijanih površina se smanjio za četvrtinu, odnosno 1702. godine obrađivano je 112.5 jutara, a 1736. godine 83 jutra. Površina pod vinogradima smanjila se za pola, s 8 na 4 hektara. Od domaćih životinja tada su uzgajani konji, krave, volovi i svinje te je zabilježeno postojanje 13 stabala šljive. Glavna djelatnost stanovništva bila je poljoprivreda. Prema popisu iz 1786. godine Laslovo je od Osijeka bilo udaljeno 5 sati. Zbog poplava rijeke Vuke imali su pravo na oprost polovice poreza. Mjesto je tada imalo 385 jutara oranice, što je značajan porast u odnosu na prethodne popise.

U zaključku autor navodi kako je zemljopisni položaj mjesta, tj. njegovo okruženje močvarom Palača i rijekom Vuka glavni razlozi za očuvanje mađarskog identiteta tijekom 18. stoljeća. Početkom 18. stoljeća broj stanovnika u Laslovu iznosio je oko dvije stotine, dok je krajem stoljeća broj stanovnika bio udvostručen. Autor u zaključku donosi tabličan pregled imetka i materijalnog stanja stanovništva tijekom 18. stoljeća. Autor je svojim djelom načinio pionirski poduhvat u istraživanju povijesti Laslova, te objavio prvu studiju o povijesti mjesta koja tematski nije uključivala šire područje. Do sada je o Laslovu pisao prof. dr. sc. Stjepan Sršan u sklopu knjige *Povijest sela i župe Ivanovac*.

Hrvoje Pavić

POVIJESNI ZBORNIK - GODIŠNJAK ZA KULTURU I POVIJESNO
NASLJEĐE

Nakladnik / *Publisher*:

Filozofski fakultet, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Udruga povjesničara Slavonije i Baranje
Lorenza Jägera 9, HR - 31000 Zagreb
tel.: +385/31/211-400, fax: +385/31/212-514

Glavna urednica / *Editor-in-chief*:

Dubravka Božić Bogović

Uredništvo / *Editorial*:

Drago Roksandić (Zagreb, Hrvatska), Lovorka Čoralić (Zagreb, Hrvatska),
Mithad Kozličić (Zadar, Hrvatska), Miroslav Akmadža (Slavonski Brod,
Hrvatska), Marija Karbić (Slavonski Brod, Hrvatska), Jasna Šimić (Osijek,
Hrvatska), Boško Marijan (Osijek, Hrvatska), Szabolcs Varga (Pečuh,
Mađarska), Aleš Gabrič (Ljubljana, Slovenija), Dinko Šokčević (Pečuh,
Mađarska)

Tajnica uredništva / *Secretary of Editorial*:

Sladana Josipović Batorek

Adresa uredništva / *Mailing adress*:

Dubravka Božić Bogović (glavna urednica)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Lorenza Jägera 9, HR - 31000 Osijek
dubravka.bozic.bogovic@gmail.com

Elektroničko izdanje / *E-edition*:

<http://hrcak.srce.hr/povijesni-zbornik>

Izlazi jednom godišnje

Cijena ovom primjerku je 40.00 kn.